

Bergen op Zoom

Verdwenen of nooit verschenen?

DOOR THUIS BORGERS

Net ten noorden van het oude centrum van Bergen op Zoom ligt de Celebesstraat. Op het eerste gezicht lijkt hier niets bijzonders aan de hand; gewoon een korte, doodlopende straat met wat bedrijfspanden naast de spoorlijn Roosendaal – Vlissingen. Omdat Bergen op Zoom een duidelijke systematiek in de straatnaamgeving kent, is de naamkeuze voor deze wat achteraf gelegen straat opmerkelijk. De stad kent wijken met straatnamen van schilders, zeehelden, bloemen en componisten, maar de Celebesstraat ligt er als enige Indische straatnaam toch wat eenzaam bij. Waar zijn de rest van de Indische straatnamen? Is hier sprake van een verdwenen Indische buurt, of is het beter om te spreken van een nooit verschenen Indische buurt?

De straatnamen van Bergen op Zoom

In 1930 stelde het gemeentebestuur van Bergen op Zoom plannen op voor de toekomstige uitbreiding van de stad. Acht nieuwe wijken met een coherente en thematische straatnaamgeving zouden rondom de oude binnenstad gebouwd worden. Eén van deze wijken, ingepland aan de nog vrijwel onbebouwde noordrand van het historisch centrum, zou straatnamen krijgen die verwezen naar eilanden in de Indische Archipel.¹ Aan het begin van de twintigste eeuw was in dit gebied slechts sprake van lintbebouwing. Zo was er de Moerstraatsebaan, die Bergen op Zoom verbond met het verderop gelegen dorp Moerstraten, en dwars door de geplande Indische buurt liep. Een andere verbindingsweg was het in de negentiende eeuw gedempte kanaal Moervaart, dat in de dertiende of veertiende eeuw gegraven was. Het diende als transportkanaal voor turfboten door de omliggende moerassen.²

In de zeventiende eeuw had dit gebied een functie in de uitgebreide verdedigingswerken van Bergen op Zoom. De Brabantse plaats was sinds de vroege zestiende eeuw een vestingstad en stond ook wel bekend

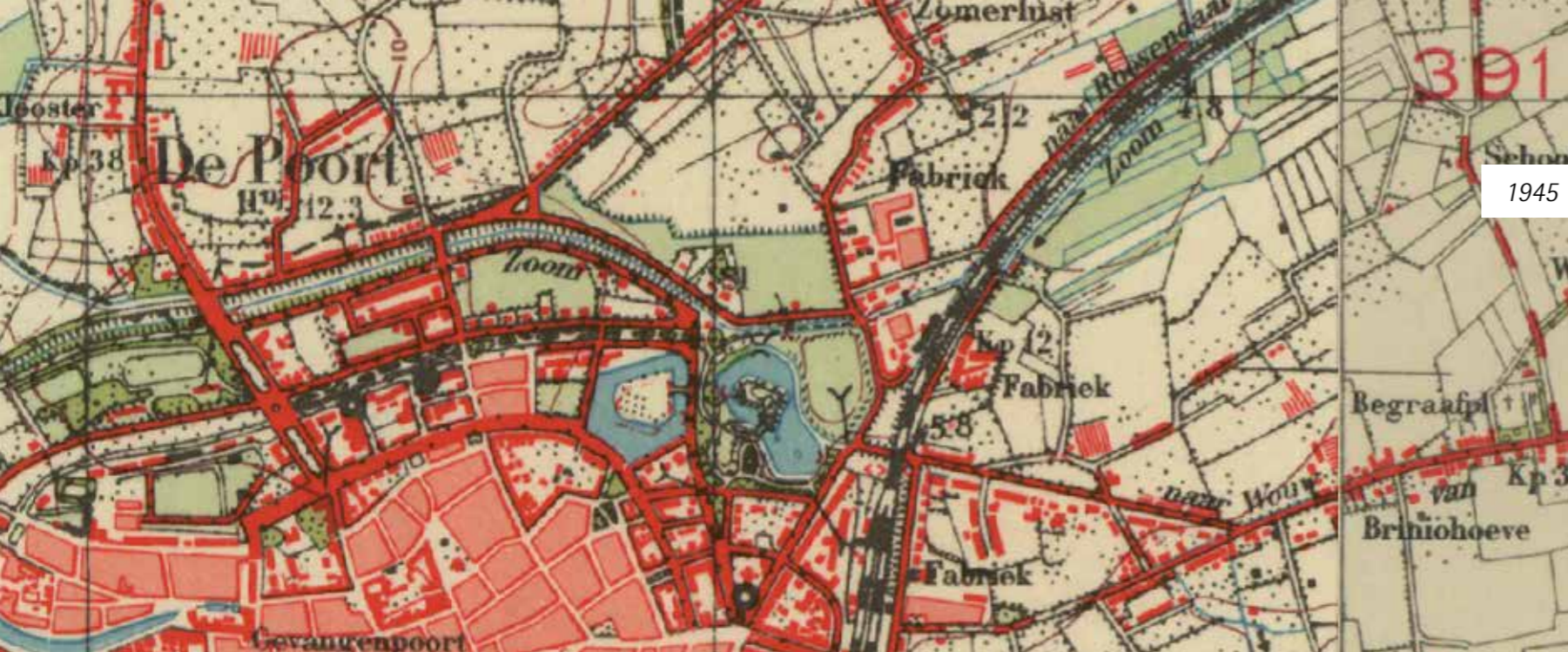
BRON: WILLEM A. VAN HAM, DE STRAATNAMEN VAN BERGEN OP ZOOM, UITGAVE WEST-BRABANTS ARCHIEF.

Een uitsnede van een kaart met de geplande stadsuitbreiding van Bergen op Zoom uit 1930. De Indische buurt zou langs de toenmalige gemeentegrens met Halsteren gerealiseerd worden.

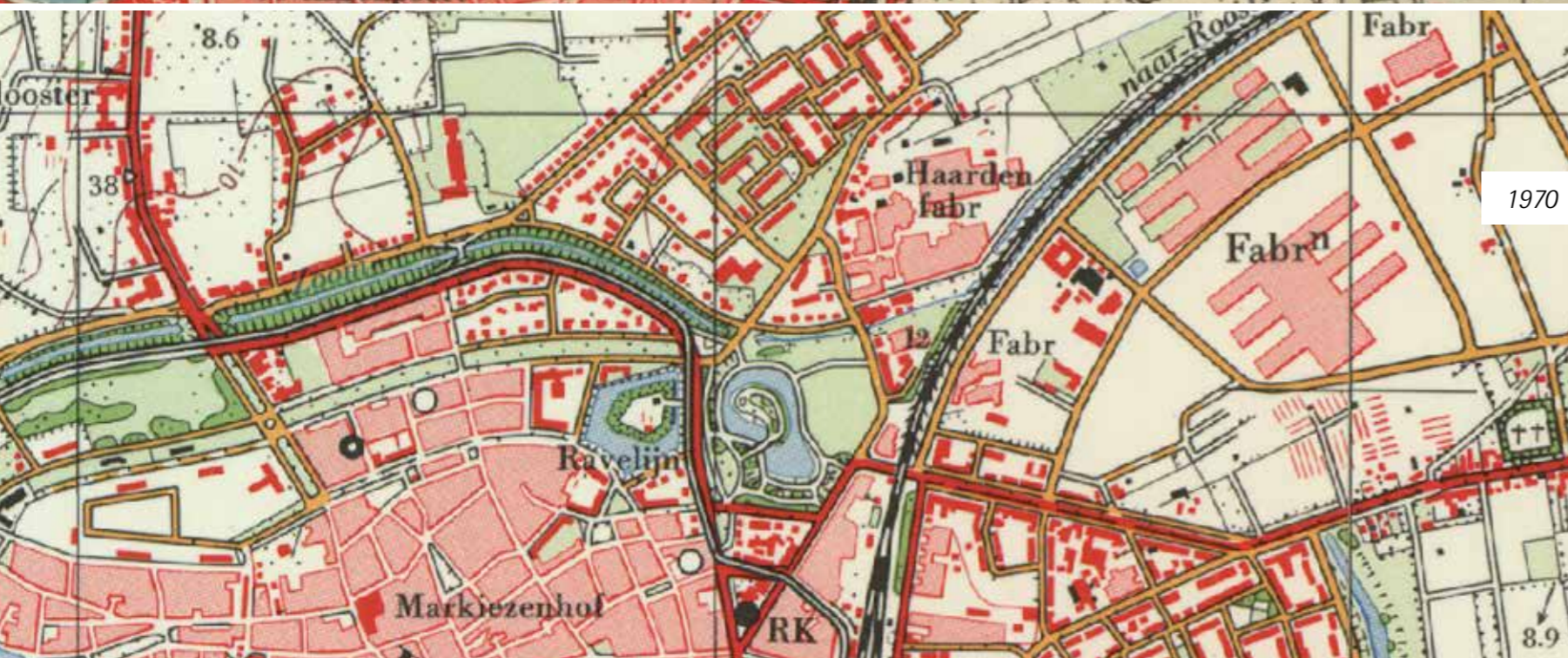
45

als *La Pucelle* of 'De Maagd', omdat de stad nog nooit veroverd was tot de verovering door Franse troepen in 1747. Vestingbouwkundige Menno van Coehorn verbeterde vanaf 1698 de vestingwerken. In 1700 werd een watergang richting het nabijgelegen fort Moermond gegraven, waar Coehorn de verdedigingswerken eveneens uitbreidde als onderdeel van de West-Brabantse Waterlinie. Deze fortificaties zijn later echter gesloopt. In de jaren zestig van de twintigste eeuw verdween ook de watergang volledig uit het gebied.³

- 1 straatnaam
- **Oudste:** Celebesstraat (1 augustus 1930).
 - **Vervallen:** Borneostraat, Javastraat en Sumatrastraat (1 augustus 1930) zijn ingetrokken per 26 augustus 1966.

1945

1970

2020

BRON: KADASTER, TOPOTUDREIS.